

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра гімнастики

Сениця А.І.

**МАСОВІ СПОРТИВНО – МИСТЕЦЬКІ СВЯТА ТА
СПОРТИВНО – ГІМНАСТИЧНІ ВИСТУПИ**

Лекція з навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ і МЕТОДИКА ГІМНАСТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ СМЗ»

**Для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
017 Фізична культура і спорт (Різні групи населення)**

«Затверджено»

на засіданні кафедри гімнастики

Протокол № _____ 2018 р.

Зав. каф., доцент

_____ Бубела О.Ю.

Мета : 1. Дати характеристику масових заходів, їх різновидів, значення та вимог щодо їх організації.

Завдання :

1. Розкрити значення спортивно-мистецьких свят та гімнастичних виступів.
2. Охарактеризувати вимоги до спортивно-мистецьких свят та гімнастичних виступів.
3. Розглянути різновиди масових свят та їх коротку характеристику.
4. Розглянути характеристику масових спортивно-гімнастичних свят.

ПЛАН

1. Значення та вимоги до спортивних свят і спортивно – гімнастичних виступів.
2. Масові свята та їх коротка характеристика.
3. Масові спортивно – гімнастичні свята та їх характеристика.

ТЕХНІЧНА ОСНАЩЕНІСТЬ ЗАНЯТТЯ

Відеоматеріали

Форми контролю : опитування, реферат

ЛІТЕРАТУРА

1. Гимнастика. Гимнастические выступления / Лекция для студентов - заочников III-го курса /. - М.; 1972, 46с.
2. Гимнастика и методика преподавания. Учебник для ИФК / Под общ.ред. Смолевского В.М. - М.: ФиС, 1987, с.256-262
3. Сегал М.Физкультурные праздники и зрелища. М.: ФиС, 1967 - 245с.
4. Гузов Н.М.Узоры на стадионе. - М.: ФиС, 1987, 128с.
5. Андреев С.Н. Под звуки спортивного марша. - М.: ФиС, 1980. - 126с.
- 6.. Медведев Р.Н. Методические рекомендации по организации и проведению массовых спортивно - гимнастических выступлений. - Днепропетровск, 1989, - 20 с.
7. Українське народознавство: Навч.посібн. /За заг.редакцією С.П.Павлюка, І.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва. - Львів.-Фенікс, 1994. - 608с.

В наш час виключно велика увага приділяється розвитку масової фізичної культури, відродженню національних традицій, святкувань. Ефективною формою агітації та пропаганди фізичної культури є масові спортивно-художні, театралізовані свята і виступи, які можна розглядати не тільки як видовищний захід, але і як педагогічний процес, що вирішує завдання фізичного виховання.

Складовою частиною таких свят стали масові гімнастичні виступи, які з кожним роком стають все більш змістовними та цікавими, відображають історичні, національні та регіональні особливості.

1.

Значення та вимоги до спортивних свят і спортивно – гімнастичних виступів

Масові видовищні заходи привертають увагу людей своєю ідейністю, масштабністю, організованістю.

Масові свята є дієвим засобом пропаганди фізичної культури і спорту, видів мистецтва. Вони мають також суспільно - педагогічне і естетичне значення; є однією з форм фізичного удосконалення учасників свята; оволодіння руховою культурою; сприяють вихованню певних моральних та вольових якостей; можуть бути своєрідним звітом, підведенням підсумків, показником роботи того чи іншого фізкультурного колективу, міста, товариства за певний період.

Масові видовищні заходи можна розглядати як засіб підготовки / навчання / майбутніх спеціалістів, використовуючи як навчальний матеріал у роботі зі студентами.

До масового свята, виступу любого масштабу ставляться певні вимоги:

1) Захід повинен бути видовищним.

Це досягається оригінальністю, логічним поєднанням вправ, номерів, чіткістю перебудов, зміни фрагментів, які самі по собі повинні представляти видовище, а також музичним супроводом /спеціально написаним або підібраним / і художнім оформленням, яке підсилює видовищний ефект, і,

головне, бездоганим виконанням, високою майстерністю, легкістю, емоційністю дій учасників.

2) Свято або виступ повинен бути спортивним, культурно-спортивним або спортивно – мистецьким. Агітувати за фізичну культуру і спорт, елементи мистецтва. Демонструвати уміння володіти своїм тілом, спритно, красиво і легко виконувати рухи - головне завдання учасників.

3) Захід повинен проводитись з урахуванням статі, віку та підготовленості учасників.

Трудність, тривалість, композиційна побудова повинні відповідати контингенту тих, що беруть участь у виступах.

2.

Масові свята та їх коротка характеристика

Масові свята прийнято називати святами молодості, краси, видовищності. І зараз немає жодної великої суспільно - політичної події або знаменної дати, де б під час урочистостей не знайшлося місця для спортивного свята, масового видовищного заходу, дитячого спортивного свята, народного гуляння і т.п.

До таких заходів належать: концерти, концерти – реквієм, концерти – мітинги, спортивні концерти, театральні вистави, вуличні театральні вистави, свято міста, свято села (селища, вулиці), свято на стадіоні, свято на воді, фестивалі, карнавали, марш – паради, спортивні свята та ін..

Розглянемо коротко характеристику деяких масових видовищних заходів.

Масове народне гуляння – традиційна форма активного використання вільного часу, особливий тип святкового дійства, який носить публічний характер.

Сучасне масове народне гуляння характеризують такі риси:

- святковість; яскравість; гумор; веселий настрій; свобода спілкування; імпровізація.

Створенню атмосфери духовної розкнутості, піднесення, служать традиційні художні засоби: музика, пісня, танець, декоративне оформлення,

театрально видовищні форми мистецтва; елементи народної фізичної культури /спортивні ігри, змагання /.

Як і кожне соціальне явище, масове народне гуляння відмічене характерними ознаками свого часу, і відображає певний рівень соціально – економічних відносин.

Масові народні гуляння є логічним продовженням і доповненням офіційної програми урочистостей. Їх тематика визначається календарем суспільних свят, важливими історичними подіями, пам'ятними датами, державними та місцевими традиціями.

Масові народні гуляння, як правило, проводяться проста неба: на вулицях і площах, у парках та скверах, зонах масового відпочинку.

Велику роль у його оформленні відіграє синтез мистецтв, який здійснюється за допомогою режисури та сценаріїв, і має за мету відображення специфіки змісту свята, якому присвячене народне гуляння.

Карнавал – вид масового народного гуляння з вуличними ходами масок, костюмів, театралізованими та спортивними іграми.

Проходить, в основному, просто неба /під відкритим небом /.

Витоки – у язичних обрядах, пов'язаних зі зміною пори року, сільськогосподарських та ярмаркових святах.

Назва утвердилась в Італії, наприкінці XIII століття.

Середньовічний карнавал створював особливе, "сміхове" світосприйняття, показуючи пародії на офіційну світову ієрархію /вибори жартівного короля і т. п. /, відновлюючи золотий вік загальної рівності.

У ХУШ ст. міський карнавал особливої популярності набув в Італії /Венеція, Рим /, Німеччині, Франції / Ніцца /.

На Україні карнавали носили своєрідну національну форму переважно сільських обрядових обходів, комедійних сценок і веселоців, в період святкування Нового року, проводів зими, народних та релігійних свят, звичаїв та обрядів.

У карнавалі, на відміну від маскараду, бере участь велика кількість людей.

Прикладом можуть бути карнавали під час VI і XII Всесвітніх фестивалів молоді і студентів, XX літніх Олімпійських ігор та ін., а також традиційних карнавалів в Іспанії і країнах Латинської Америки.

Маскарад – костюмований бал з масками.

Генетично зв'язаний із стародавніми святами та обрядами. Улюблена розвага феодальної знаті середньовічної Європи.

Особливою популярністю користуються новорічні бали - маскаради й шкільні маскарадні вечори.

Найбільш вдалі маски і костюми за традицією відзначаються призами.

Масові спортивні свята – спортивні змагання, які мають святкове оформлення.

Масовий, не елітарний характер спорту, став основою для виникнення масових спортивних свят. Форма їх проведення залежить від складу учасників.

Шкільні спартакіади, універсиади, спартакіади дружби, змагання з національних видів спорту, День Спортівця та ін., які проводяться, всередині / у межах / країни, а також Олімпійські ігри, Ігри Доброї волі і т.п., не дивлячись на різні рівні і завдання, що стоять перед їх учасниками, мають багато спільного у формі проведення:

Ритуал урочистого відкриття:

- марш – парад спортсменів із знаменами / прапорами / спортивних товариств;
- представлення учасників та привітання від почесних гостей;
- урочисте запалення вогню змагань / підняття прапора, виконання гімну/;
- показові виступи спортсменів.

Урочистий фінал / ритуал урочистого закриття /:

- вручення нагород переможцям;
- парад чемпіонів.

Масові спортивні свята відрізняються емблематикою, музичним оформленням, гаслами.

Дитячі спортивні свята проводяться у зв'язку із знаменними подіями у

житті країни, міста, школи, спортивного табору; під час проведення підсумків спортивно-масової роботи серед дітей за певний період /сезон /; з метою популяризації яких-небудь видів спорту, рухливих ігор і т.п.

Традиційно програма дитячих свят складається з:

- урочистої частини / відкриття свята /;
- показових виступів;
- спортивних змагань;
- закриття свята.

У багатьох випадках змагання чергуються з показовими виступами. На відкритті і закритті свята часто залучають до виступів учасників художньої самодіяльності.

Урочиста частина включає:

- шикування учасників;
- рапорт командувача парадом / головного судді / директору школи, начальнику табору, голові оргкомітету і т.п.;
- привітальну промову офіційної особи;
- підйом прапора змагань;
- марш - парад

У показові виступи входять індивідуальні і групові гімнастичні виступи - вправи, вправи художньої гімнастики, піраміди, виступи сильніших спортсменів школи, комірні та комбіновані естафети, атракціони і так далі.

Кульмінаційна частина дитячого спортивного свята - спортивні змагання.

Закриття свята:

- шикування учасників;
- церемонія нагородження;
- коло пошани переможців;
- спуск прапора.

Деколи свято завершується концертом художньої самодіяльності, вечором відпочинку, спортивним "Вогнищем".

Фестиваль /лат. святковий / – масове святкування, показ /огляд / досягнень музичного, театрального, естрадного, спортивного, циркового або кіномистецтва.

Фестивалі бувають **національні і міжнародні**.

Фестивалі виникли як музичні святкування / свята / **наприкінці ХУІІ ст. в Німеччині**, а потім отримали поширення і в інших країнах.

В останні десятиріччя особливої популярності набули молодіжні фестивалі, міжнародні музичні фестивалі "Празька весна", "Флорентійський травень", кінофестивалі в Каннах, Карлових Варах, шекспірівські театральні фестивалі, фестивалі спорту, етно-фестивалі та ін.

Традиційним став фестиваль «Київська весна» / м.Київ /; фестиваль сиру та вина; шоколаду; пампухів (м. Львів), «Ту-Стань» та ін.

Кожний фестиваль має свій порядок організації.

Загальними для них є:

- урочисте відкриття;
- проведення фестивалівних заходів;
- вшанування переможців;
- урочисте закриття.

Відмінності:

У кожного фестивалю – свої музичні позивні або гімн, свої символи і емблема.

Проведення фестивалю сприяє виявленню нових талантів, взаємозбагаченню культурними цінностями, обміну професійними вміннями та навичками.

Молодіжні фестивалі – огляд професійного, самодіяльного мистецтва.

Розділяють фестивалі тематичні, жанрові, присвячені мистецтву окремої країни і т. п. У нас проводяться з 30-х років.

До найбільш масових відносяться **всесвітні фестивалі молоді та студентів**.

Днем народження ВФМ та С рахується **25 червня 1947 року**. У цей день

у **Празі** вперше було запалено фестивальный вогонь – "Вогнище дружби".

Організаторами Міжнародних молодіжних фестивалів є Всесвітня федерація демократичної молоді і Міжнародна спілка студентів. Такі організації як Всесвітня Рада Миру, Всесвітня федерація профспілок, Міжнародна демократична федерація жінок, Міжнародна організація нумізматів та інші, надають молодіжним фестивалям всіляку підтримку.

Символ ВМФ – ромашка, п'ять різноколірних пелюстків якої символізують п'ять континентів. У центрі ромашки – земна куля, девіз фестивалю, рік його проведення і назва міста, в якому проходить фестиваль.

Всесвітні фестивалі молоді та студентів проходили :

№	Дата	Місце проведення	Учасників (тис.)	Країн	Девіз
I	25 липня-16 серпня 1947	Прага, Чехословакія	17 000	71	«Молодь, об'єднайся, вперед до майбутнього миру!»
II	14—28 серпня 1949	Будапешт, Угорщина	20 000	82	«Молодь, об'єднайся, вперед до майбутнього миру, демократії, національної незалежності й кращого майбутнього для людей»
III	5—19 серпня 1951	Берлін, НДР	26 000	104	«За мир і дружбу— проти ядерної зброї»
IV	2—16 серпня 1953	Бухарест, Румунія	30 000	111	«За мир і дружбу»
V	31 липня-14 серпня 1955	Варшава, Польща	30 000	114	«За мир і дружбу — проти агресивних імперіалістичних союзів»
VI	28 липня - 11 серпня 1957	Москва, СРСР	34 000	131	«За мир і дружбу»
VII	26 липня- 4 серпня 1959	Вена, Австрія	18 000	112	«За мир і дружбу і мирне співіснування»
VIII	27 липня- 5 серпня 1962	Хельсінки, Фінляндія	18 000	137	«За мир і дружбу»

<u>IX</u>	28 липня - 6 серпня 1968	Софія, Болгарія	20 000	138	«За солідарність, мир і дружбу»
<u>X</u>	28 липня- 5 серпня 1973	Берлін НДР	25 600	140	«За антиімперіалістичну солідарність, мир і дружбу»
<u>XI</u>	29 липня- 7 серпня 1978	Гавана, Куба	18 500	145	«За антиімперіалістичну солідарність, мир і дружбу»
<u>XII</u>	27 липня- 3 серпня 1985	Москва, СРСР	26 000	157	«За антиімперіалістичну солідарність, мир і дружбу»
<u>XIII</u>	1—8 липня 1989	Пхеньян, КНДР	22 000	177	«За антиімперіалістичну солідарність, мир і дружбу»
<u>XIV</u>	29 липня- 5 серпня 1997	Гавана, Куба	12 325	136	«За антиімперіалістичну солідарність, мир і дружбу»
<u>XV</u>	8—16 серпня 2001	Алжир, Алжир	6 500	110	«Глобалізуємо боротьбу за мир, солідарність, розвиток, проти імперіалізму»
<u>XVI</u>	4—19 серпня 2005	Каракас, Венесуела	17 000	144	«За мир і солідарність, ми боремося проти імперіалізму і війни»
<u>XVII</u>	13—21 грудня 2010 ^[4]	Цване, ПАР	15 000	126	«За перемогу над імперіалізмом, за мир у всьому світі, солідарність і соціальні зміни»
<u>XVIII</u>	7—13 грудня 2013	Кіто, Еквадор	8 000	88	«Молодь об'єдналась проти імперіалізму, за мир у всьому світі, солідарність і соціальні зміни»
<u>XIX</u>	2017				

У рамках молодіжних фестивалів організуються марш – паради, мітинги–концерти, фінальні конкурси професійної майстерності, показові виступи з військово-прикладних видів спорту, масові народні гуляння та ін.

На Львівщині традиційним був фестиваль "Золота осінь". Вперше він був проведений у Перемишлянському районі в м. Бібрка у 1968р. Головна його тема – праця і пісня.

На Україні досить відомий фестиваль мистецтв "Молоді голоси".

На Дніпропетровщині популярним є фестиваль "Зимові вечорниці", на

якому пропагується календарний обрядовий фольклор і народна творчість рідного краю.

У 70-х роках з'являється новий вид молодіжних фестивалів – **фестиваль театралізованих свят і видовищ**.

Місце проведення – площі, стадіони, вулиці міст та сіл, парки культури та відпочинку, будинки культури.

Молодіжні фестивалі сприяють розвитку молодих талантів, залученню юнаків та дівчат, молоді до мистецтва, їх моральному та естетичному вихованню.

Парад – урочисте проходження військових (з бойовою технікою), фізкультурних, спортивних та інших колективів з нагоди свята.

Військові паради відомі з глибокої давнини.

У Європі отримали поширення у **XVIII столітті**. Тоді ж у Києві були традиційними паради цехових ремісників на Ратушній площі.

Військові паради, паради фізкультурників та ін. проводяться, як правило, з нагоди загальнонародних свят.

Сучасні паради – яскраве, вражаюче видовище; вони є невід'ємною частиною загальнонародних та спортивних свят.

Знамена спортивних товариств, яскравий одяг учасників, квіти створюють неповторну барвисту картину свята. Проходять такі паради на центральних вулицях міст, на стадіонах.

3.

Масові спортивно – гімнастичні свята та їх характеристика

Масові гімнастичні свята – велике спортивно – показове видовище. У них використовуються чисельні засоби спортивної гімнастики, акробатики, художньої гімнастики, танцювальної аеробіки, які виконуються з музичним супроводом.

Неодноразовий чемпіон світу і олімпійських ігор з гімнастики В.І.Чукарін під враженням масових гімнастичних виступів пише: «Ось ти яка, гімнастика! Як перетворюєш ти людей, коли повторений сотнями тіл простий рух – підняти

руки, повернути долоні – починає звучати, як мелодія в оркестрі, ніби давно знайомий мотив, який сприймається по – новому, коли до нього торкнулась рука симфоніста».

Різноманітні форми та зміст виступів, а також різна складність вправ роблять виступи загальнодоступними. Їх можна досить успішно проводити в школах, дошкільних дитячих установах, таборах відпочинку, колективах фізкультури на підприємствах та у навчальних закладах; у великих та малих містах, селах, селищах міського типу і т.п.

Характерною особливістю сучасних свят є: емоційність і динамічність спортивно – гімнастичних вправ, які органічно поєднані в єдине ціле. Такі виступи мають сильний художній та естетичний вплив на глядача; ідейне спрямування; народність і яскравість.

Гімнастичні свята та виступи будь – якого масштабу є:

- дієвим засобом агітації і пропаганди фізичної культури і спорту;
- однією з форм фізичного удосконалення їх учасників;
- своєрідною формою занять фізичними вправами;
- своєрідним виховним заходом, тобто з одного боку це яскравий видовищний захід, з іншого – педагогічний процес.

Різновиди масових виступів.

Масові гімнастичні виступи розрізняються:

1) за формою побудови виступу

- фізкультурні марш – паради; на яких вправи виконуються в русі,
- спортивно – гімнастичні свята; де виступи проводяться на місці

2) за складом учасників

- виступи дітей молодшого шкільного віку;
- виступи дітей середнього шкільного віку;
- гімнастичні виступи юнаків і дівчат;
- гімнастичні виступи дорослих;
- виступи людей похилого віку;
- виступи жінок;

- виступи чоловіків та ін.

3) за змістом і характером вправ

- гімнастичні;
- акробатичні;
- складеними з вправ художньої гімнастики;
- комплексними;
- спортивно – тематичними.

Основні засоби масових фізкультурних виступів і гімнастичних свят:

- вільні вправи з предметами та без предметів;
- вправи на гімнастичних снарядах і конструкціях;
- акробатичні вправи і стрибки;
- вправи художньої гімнастики;
- елементи народного (класичного, бального) танцю;
- елементи рухливих ігор;
- масові побудови і піраміди; а також художнє, світлове піротехнічне оформлення і музичний супровід.